

NVE Konesjonsavdelingen
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Dato: 1. april 2016

Høringsuttalelse til utbygging av kraftverk og overføring av vann fra bekker i Storfjord kommune

Ishavskysten friluftsråd har blitt kjent med at NVE har mottatt søknader om tillatelse til:

- å bygge 4 småkraftverk (Innerelva, Paras, Tverrdalen og Rovejohka) i Storfjord kommune, samt
- utbygginger i Skibotn og Signaldalen, Storfjord kommune, herunder:
 - kraftverk i Stordalen, eller alternativt
 - tre separate overføringer av vann til Govdajavri magasin (Govdaoverføringen, Viessogasoverføringen og Poikkiharjut II).

Storfjord kommune er en av Ishavskysten friluftsråd sine fem medlemskommuner. Friluftsrådets oppgave som interkommunal organisasjon er å ta vare på mulighetene for naturopplevelser og friluftsliv i regionen – med formål å forvalte, styrke og informere om friluftslivet i våre medlemskommuner.

Verdikartlegging av friluftsområder

Friluftsrådet gjennomfører for tiden verdikartlegging av friluftsområder i våre medlemskommuner, i samarbeid med Troms fylkeskommune og Miljødirektoratet. Kartleggingen gjøres i tråd med veileder fra Miljødirektoratet. Kunnskapsgrunnlaget skal brukes i plansaker, enkeltsaksbehandlinger og konsekvensutredninger, i tillegg til forvaltning og tilrettelegging av friluftsområder. I kartleggingen avgrenses, beskrives og verdsettes viktige friluftsområder, med verdier fra *C (registrert friluftsområde)*, *B (viktig friluftsområde)* og *A (svært viktig friluftsområde)*. Kartleggingen gir en god oversikt og en relativ vurdering av kommunens friluftsområder, der alle verdikriterier som legges til grunn for den endelige verdisettingen (A-C) gir informasjon om hvordan det aktuelle området er vurdert i forhold til andre friluftsområder i kommunen og regionen. Områder av verdi for friluftslivet skal sikres og forvaltes slik at naturgrunnlaget blir tatt vare på.

Frilftsverdien av inngrepsfri natur

Friluftsrådet ser at NVE behandler et stort antall inngrepssaker i 2016. Det er stort press på urørt natur og vassdrag, og dermed viktige, inngrepsfrie friluftsområder. I friluftsrådets medlemskommuner finnes mange flotte og verdifulle friluftsområder, men det er få av disse som fortsatt er helt inngrepsfrie. Hvert avgrenset område i verdikartleggingen blir vurdert med hjelp av 13 verdikriterier, der blant annet *bruksfrekvens*, *nasjonale/regionale brukere*, *opplevelseskvaliteter*, *stedtilhørighet (symbolverdi)*, *egnethet*, *tilrettelegging* samt *funksjon* blir vurdert for å avgjøre den endelige verdisettingen, i tillegg til *inngrep*, som er svært viktig for naturopplevelsen for mange. Det blir stadig færre inngrepsfrie og naturpregede områder, og fravær av tekniske inngrep og urørt natur må gis stor verdi i verdikartleggingen av kommunenes friluftsområder. Inngrep defineres ikke her utfra INON-kart som kun er en ren matematisk beregning av avstand fra nærmeste tekniske inngrep. Opplevelsen av inngrepsfrie områder er mer kompleks grunnnet terrengeformasjonene i landskapet, i tillegg til at gamle brukskonstruksjoner og kjerreveier ikke lengre nødvendigvis er ødeleggende for naturopplevelsen. Dette tar friluftskartleggingen hensyn til.

Verdikartlegging av Storfjord kommune sine friluftsområder

Storfjord kommune sin verdikartlegging av friluftsområder er enda ikke presentert på Miljødirektoratets nettbaserte karttjeneste naturbase.no, men den har vært ute på høring og de som har etterspurt den informasjon som foreligger

per i dag har fått tilgang til dokumentene. Friluftsrådet understreker imidlertid at den verdikartlegging som har blitt gjort i Storfjord kommune mangler mer detaljerte beskrivelser og avgrensinger, og det vil derfor bli gjort en revidering av kartleggingen i 2017. Dette vil gi en svært detaljert og god oversikt over kommunens viktigste friluftsområder. Friluftsrådet understreker også at Storfjord kommune ikke enda gjort vedtak om oppfølging og bruk av kunnskapsgrunnlaget, noe som vil bli gjort etter at kartleggingen er ferdig i 2017. Det er generelt anbefalt at omdisponering som forringer rekreasjonsverdiene i A-områder ikke bør forekomme. For B-områder er det anbefalt at omdisponering ikke bør skje så langt det er mulig. Dersom ikke andre alternativer finnes for disse områder, bør det foretas grundige lokale vurderinger av rekreasjonsverdiene for tilpasninger. For C-områder er det anbefalt at arealene kan omdisponeres eller fortettes etter grundige vurderinger av rekreasjonsverdiene.

Behov for kraft

Nord-Norge har per i dag et overskudd på kraft. Det er ingen samfunnsmessig økonomisk vinning med å bygge ut flere kraftverk, og kommunen har lite igjen for det i forhold til inngrepenes omfang og tap av biologisk mangfold, opplevelsesverdier, geologiske kvaliteter, samt det inngrepsfrie landskapets verdi for friluftsliv og naturbasert reiseliv. Som vi ser det er det kun bedriftsøkonomisk vinning å hente. Friluftsrådet mener derfor at konsekvensene av inngrepene i naturen ikke kan vurderes som «nødvendige» eller akseptable i forhold til den kost-nytte effekt man kan få ut av utbyggingene. Behovet for nye kraftverksprosjekter bør vurderes grundig, der allmenne interesser og inngrep i naturen bør vurderes på solid kunnskapsgrunnlag.

Beslutningsgrunnlaget av natur- og friluftsverdier

Generelt er det manglende vurderinger som ligger bak det kunnskapsgrunnlag som presenteres i konsesjonssøknadene. Gjennomgang av eksisterende informasjon er ofte mangelfull, der Naturbase ikke har nok data eller den data som finnes er i sterk behov av en oppdatering, der data fra Artsdatabanken gir ikke en helhetlig bild av rødlistearter, der INON-oversikten ikke er justert ut fra den faktiske opplevelsen av urørthet grunnet terreng, eller der data ikke baserer seg på uavhengige faglige registreringer av naturverdier. Miljøundersøkelsene i konsesjonssøknadene er mangelfulle da de ofte gjennomføres på få dagers befaringer og utenom aktuell sesong og gunstige forhold. Her bør føre-var-prinsippet tillempes. Søknadene må videre sees i sammenheng med at det er planlagt og godkjent utbygging av mange andre vassdrag i fylket og landsdelen. Dersom de mange søknader blir godkjent og inngrepene gjennomført, vil det i sum innebære massive inngrep i det til nå urørte og sårbare fjell- og dallandskapet.

Sammendrag av Ishavskysten friluftsråd sine konklusjoner

Nede følger et sammendrag av våre begrunnelser og konklusjoner for de fire aktuelle utbyggingsområdene, samt for utbyggingene i Skiboth og Signaldalen. Kartet i Figur 1 viser det utkast som foreligger per i dag for verdikartleggingen av friluftsområdene i Storfjord kommune, til hvilket vi begrunner våre uttalelser på. De områder som blir direkte berørt av de planlagte utbyggingene er markert på kartet. Utdypende begrunnelse for konklusjonene følger etter kartet.

Rovejohka kraftverk (Statskog SF)

Ishavskysten friluftsråd mener at friluftsverdiene for utbyggingsområdet i Rovejohka er sterkt nedvurdert i forhold til reell bruk og verdi. En eventuell utbygging vil forringe friluftsopplevelsen og naturgrunnlaget som ligger til grunn for den store opplevelsesverdien, og vi anbefaler derfor at prosjektet ikke gis konsesjon.

Paras Kraftverk (Statskog SF)

Ishavskysten friluftsråd mener at utbyggers vurdering om at inngrepet ikke vil gjøre området mindre attraktivt eller berøre brukerinteressene er en feilvurdering, da området brukes i svært stor grad og er en del av et viktig friluftsområde for både lokale og tilreisende. Ishavskysten friluftsråd fraråder at prosjektet gis konsesjon.

Innerelva kraftverk (Bekk og Strøm AS)

Ishavskysten friluftsråd ser utbygging av Innerelva kraftverk som mindre problematisk med bakgrunn av den informasjon som finnes om friluftinteressene per i dag. Vi ser parkering som et avgjørende avbøtende tiltak.

Tverrdalselva Kraftverk (Bekk og Strøm AS)

Friluftsrådet fraråder at det gis konsesjon til kraftverksutbygging av Tverrelva, da dette vil forringe et viktig regionalt friluftsområde som i dag fremstår som urørt og inngrepsfritt.

Stordalen kraftverk (Storfjord kraft)

Stordalen sin verdi ligger i at den er inngrepsfri. Ishavskysten friluftsråd fraråder derfor at det gis konsesjon for Stordalen. Landskapet bør tas vare på som inngrepsfri natur for bærekraftig friluftsliv og turisme.

Govdaoverføringen (Storfjord kraft)

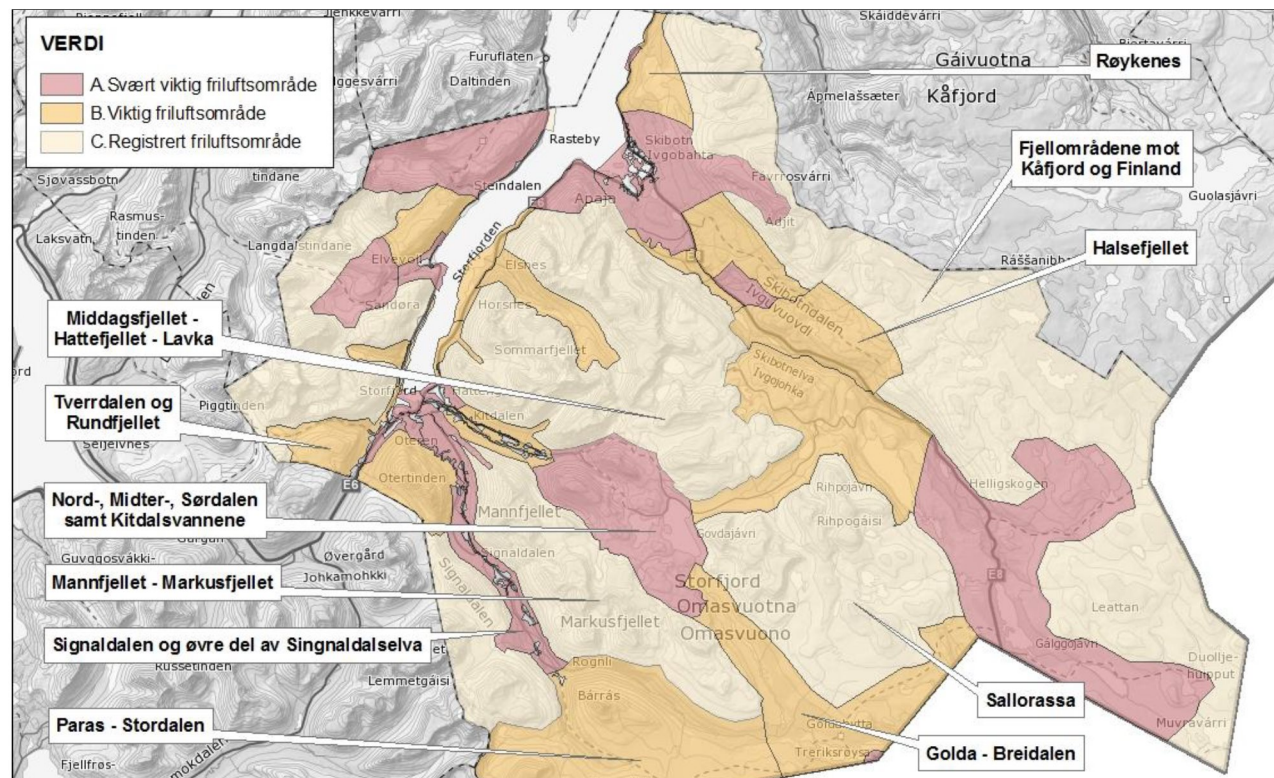
Friluftsrådet mener det er mindre problematisk med Govda 1 overføringen, sammenlignet med Govda 3 som vil redusere opplevelseskvalitetene og potensielle fiskemuligheter i store deler av området. Avbøtende tiltak er minste vannføring fra tidligere utløp fra Govdajavri for å opprettholde noe rennende vann i øvre deler av Breidalen.

Viessogasoverføringen (Storfjord kraft)

Friluftsverdien i området vil bli sterkt svekket hvis Viessogasoverføringen realiseres, grunnet stor negativ konsekvens for landskapsopplevelsen i friluftsområdet, og potensielt ødelegge en sjelden sjørøyebestand med framtidige fiskemuligheter. Ishavskysten friluftsråd fraråder derfor Viessogasoverføringen som den er planlagt. Avbøtende tiltak er minste vannføring.

Poikkiharjut II (Storfjord kraft)

De viktigste friluftsverdiene ligger i at området er inngrepsfritt og har høy potensial utover dagens bruk. Friluftsrådet er kritisk til at det planlagte prosjektet vil ødelegge disse verdiene. Bogelva og Kortelva kan sløyfes ved skissering av en alternativ utforming.

Figur 1. Oversikt over verdifulle friluftsområder i Storfjord kommune. Kartet er et utkast fra verdikartleggingen av friluftsområder i Storfjord. De aktuelle friluftsområdene som blir berørt av utbyggingsprosjektene er markert på kartet. Kart: Ishavskysten friluftsråd.

Innspill til de fire småkraftverksutbyggingene:

Rovejohka kraftverk (Statskog SF)

I Statskog Energi AS sin søknad om konsesjon for Rovejohka kraftverk beskrives området å ha middels til stor verdi for friluftsliv og reiseliv. Informasjonen er hentet fra Storfjord kommune sin småkraftplan, og beskrives gjelde hovedsakelig ved Rovejohkfossen som ligger utenfor utbyggingsområdet. Det står videre at «*området som omfattes av utbyggingen blir i mindre grad benyttet til friluftslivsaktiviteter*». Friluftaktiviteten her beskrives å være hovedsakelig jakt og fiske av grunneiere, i tillegg til andre som kjøper de småviltjakt- og innlandsfiskekort som selges for området. Fiske i elva beskrives som meget beskjeden, og at småviltjakta vil berøres minimalt. Det er også elgjakt i området, noe som blir vurdert å ikke bli berørt av en eventuell utbygging av Rovejohka.

Utbyggingsområdet ligger i utkastet for friluftskartleggingen i sørenden av et større område for «Halsefjellet» (Figur 1), som er verdivurdert med verdi B (viktig friluftsområde). Friluftsområdet i umiddelbar nærhet til Rovejohka er ikke beskrevet spesifikt i dette utkast, men på en skala fra 1-5 er området vurdert med 4 (ganske stor) for *brukerfrekvens*, og området blir besøkt 4 (ganske ofte) av folk som ikke er lokale (*regionale og nasjonale brukere*). Andre kvaliteter som er som lagt til grunn for den endelige verdsettingen er *opplevelseskvaliteter* (4, ganske mange), *inngrep* (4, ganske inngrepsfritt), *potensiell bruk* (5, stor) og *tilgjengelighet* (4, ganske god). Brukergruppene er hovedsakelig hytteeiere i Halsebakkan noen få kilometer nedover dalen langs E8 fra Rovejohka. Området brukes til fotturer, bærplukking og skiturer, i tillegg til jakt og fiske. Området beskrives som lett tilgjengelig fra E8, men med litt få parkeringsplasser.

Selv om det foreligger per i dag manglende informasjon om friluftsb Bruken av området per i dag, gir kartleggingen tilstrekkelig informasjon om at området brukes mer enn hva som er beskrevet i konsesjonssøknaden. Det er også viktig å understreke at nettopp de kvaliteter som er viktigst for områdets verdi som friluftsliv vil svekkes med en utbygging og de inngrep dette innebærer. Langs E8 ferdes mange lokale, regionale og nasjonale brukere, og det store potensialet ligger blant annet i en stor parkeringsplass ved Rovejohkfossen, som ligger rett nedenfor det planlagte utbyggingsområdet. I konsesjonssøknaden blir denne raste- og utkikksplassen vurdert å ikke bli berørt av utbyggingen, og at publikums opplevelse av fossen vil bli som før utbyggingen. Det er gledelig at Rovejohkfossen er tatt ut fra den opprinnelige utbyggingsplanen, for å ta hensyn til naturverdier og opplevelsesverdier. Bruken av friluftsområdet med fotturer, skiturer, bærplukking, jakt og fiske strekker seg imidlertid lengre enn til parkeringsplassen og å beskue Rovejohkfossen herfra. Vandring oppover elva og friluftsopplevelsen i et område som i dag er vurdert å med verdikriteriet inngrep 4 (ganske inngrepsfritt), vil bli betraktelig redusert hvis kraftverksutbyggingen blir realisert. Det at det ellers er få parkeringsplasser i området, gjør at fotturer og skiturer fra denne parkeringsplassen naturlig er et viktig utgangspunkt for friluftslivsaktivitetene i området.

Konklusjon

Ishavskysten friluftsråd mener at friluftsverdiene for utbyggingsområdet i Rovejohka er sterkt nedvurdert i forhold til reell bruk og verdi. En eventuell utbygging vil forringe friluftsopplevelsen og naturgrunnlaget som ligger til grunn for den store opplevelsesverdien, og anbefaler derfor at prosjektet ikke gis konsesjon.

Paras kraftverk (Statskog SF)

Utbyggingen av Paras kraftverk er planlagt i direkte tilknytting til en viktig innfallsport til store og viktige turområder med T-merket sti og Troms Turlag sin Golda- og Gappohytta samt løypenettet som knytter disse og tilgrensede turområder sammen. I konsesjonssøknaden er det riktig nok beskrevet at skogsveien går gjennom utbyggingsområdet, og at området vinterstid blir brukt av skiløpere i tillegg til scooterkjørere. Området blir benyttet både lokalt og regionalt. Videre står det beskrevet at området benyttes til jakt og fiske av både lokale og tilreisende, da det selges jakt- og fiskekort. Utbygger betrakter likevel utbyggingen å berøre brukerinteressene i liten grad utover

anleggsperioden på ca. ett år og at «inngrepet ikke vil gjøre området mindre attraktivt mht. allmenne brukerinteresser som jakt, fiske, bærplukking, friluftsliv, etc.».

I utkastet av verdikartleggingen av friluftslivsområder i Storfjord kommune ligger den planlagte utbyggingsområdet i nordenden av et større område for «Paras - Stordalen» (Figur 1). Direkte tilknyttet dette område ligger et annet område i nord for «Signaldalen og øvre del av Signaldalselva». Området for «Paras - Stordalen» er vurdert med verdi B (viktig friluftsområde), mens området for «Signaldalen og øvre del av Signaldalselva» er vurdert med verdi A (svært viktig friluftsområde). Friluftsverdiene for «Paras - Stordalen» ligger i *brukerfrekvensen* som er vurdert til 4 (ganske stor), at området blir besøkt 4 (ganske ofte) av folk som ikke er lokale (kriteriet *regionale og nasjonale brukere*), at området har *opplevelseskvaliteter* 4 (ganske mange), har *egnethet* 4 (ganske godt egnet for enkeltaktiviteter som det ikke finnes like gode alternative områder til), *inngrep* (5, inngrepsfritt) samt *potensiell bruk* (5, stor). Området er beskrevet som et mye brukt turområde til fotturer og skiturer langs turstien opp til Gappohytta (og videre til Goldahytta øst for denne). Områder som blir brukt av barn og unge skal vektlegges i kartleggingen, og nettopp dette område blir besøkt av elevene fra skolen på Hatteng som årlig arrangerer turer til området. Det står også en trimpostkasse på Parastinden. Videre blir området brukt til hundesledekjøring. Det er ett hyttefelt øverst i Signaldalen, der Stordalen og Parasdalen møtes. Området blir derfor også mye brukt av hytteeiere. Signaldalen, som er vurdert som ett A-område (svært viktig friluftsområde), blir mye brukt til en lang rekke friluftaktiviteter og har store opplevelsesverdier.

Dette er et av få områder igjen som er en del av mye brukt friluftsområde i kommunen som i tillegg til store deler fremstår som inngrepsfritt for besøkere. Ishavskysten friluftsråd mener at utbyggers vurdering om at inngrepet ikke vil gjøre området mindre attraktivt eller berøre brukerinteressene er en feilvurdering, da området brukes i svært stor grad og er en del av et viktig friluftsområde for både lokale og tilreisende, samt ligger i direkte tilknytning til viktige friluftsområde med åpne turhytter og tilknyttet turløypenett.

Konklusjon

Friluftsverdiene, som må sees i direkte sammenheng med naturverdiene, vil bli forringet med en utbygging av Paraselva, og vi mener området bør forbli urørt. Ishavskysten friluftsråd fraråder at prosjektet gis konsesjon.

Innerelva kraftverk (Bekk og Strøm AS)

Utbygger Bekk og Strøm har vært i kontakt med Forum for natur og friluftsliv (FNF) i Troms, og gjennom de fått tilgang til den informasjon som foreligger per dags dato i verdikartleggingen for de friluftsområder som ligger tilknyttet det planlagte utbyggingsområdet. Disse er vurdert i konsesjonssøknaden. Det planlagte utbyggingsområdet ligger nord i kommunen, og strekker seg mellom to ulike friluftsområder. Friluftsområdet nærmest E6 i vest («Røykenes», se Figur 1) er vurdert med verdi B (viktig), mens det lenger inn («Fjellområdene mot Kåfjord og Finland») er vurdert med verdi C (strengt friluftsområde).

«Røykenes» har hovedsakelig blitt vurdert som et B-område grunnet sine *opplevelseskvaliteter* (4, ganske mange), mens verdikriterier som *brukerfrekvens*, *regionale og nasjonale brukere*, *egnethet*, *kunnskapsverdier*, *inngrep* og *tilgjengelighet* ligger på 3, middels. Området er ikke spesielt tilrettelagt for friluftsbruk, men ligger lett tilgjengelig fra E6. Området blir hovedsakelig brukt av hytteeiere og lokale. Friluftsområdet med navn «Fjellområdene mot Kåfjord og Finland» er et svært friluftsområde, og utbyggingsområdet dekker bare en mindre del helt i nord. Dette område beskrives generelt som avsidesliggende spesielt sommerstid på grunn av ulendt terreng, med noe skikjøring vinterstid, i tillegg til fotturer, teltturer og fisketurer. I konsesjonssøknaden beskrives også at Baalsrudmarjsen som starter like ved elva men som ikke kommer i konflikt med turmarsjløypa. Utbygger har vurdert områdets verdi for deltema «brukerinteresser» til middels til stor og konsekvensen til liten til ingen.

Utbygger skriver at det ved stasjonsbygget om ønskelig vil kunne anlegges en parkeringsplass, noe som det i friluftskartlegginga påpekes at det er mangel på i verdikartleggingen for Røyknes-området. Utbygger påpeker at dette vil kunne bedre tilgjengeligheten til både Baalsrud-løypa og området generelt.

Konklusjon

Ishavskysten friluftsråd fraråder ikke utbygging av Innerelva på grunn av den informasjon som finnes om friluftsjakterne per i dag, men understøtter at en mer detaljert kartlegging som vil bli gjennomført i 2017 vil gi bedre kunnskapsgrunnlag for å vurdere brukerinteressene. Å åpne opp utilgjengelige områder med hjelp av parkering langs hovedveg vil øke tilgjengeligheten, og friluftsrådet mener det er positivt hvis det kan bygges en parkering som avbøtende tiltak.

Tverrdalselva Kraftverk (Bekk og Strøm AS)

Som for Innerelva har også utbygger Bekk og Strøm AS vært i kontakt med FNF Troms for å få tilgang til den informasjon som foreligger fra friluftskartleggingen per i dag. Området ligger i et større friluftsområde kalt «Tverrdalen og Rundfjellet» (Figur 1), som er vurdert med verdi B, viktig friluftsområde. Områdets hovedsakelige verdi ligger i *opplevelseskvalitetene* som er vurdert med 4 (ganske mange) samt at det er vurdert med *inngrep* 5 (inngrepsfritt) og *potensiell bruk* 5 (stor). Området brukes hovedsakelig av turgåere for lange og korte trimturer til trimpostkasser som er satt opp i Tverrdalen, samt for å gå over til Balsfjorden, gjerne på ski. Utbygger har vurdert området å ha middels verdi for brukerinteressene.

Området ligger nokså nært tettbebyggelsen ved Oteren, og er et letttilgjengelig turmål herfra. Utbygger beskriver at området har lokal verdi for friluftsliv, mens verdikartleggingen har vurdert verdikriteriet «regionale og nasjonale brukere» for området til 3 (middels), noe som antyder at området også blir en del brukt regionalt. Balsfjord med omegn turlag har merket trasé gjennom dalene, som forbinder en løype fra Lakselvdal i Balsfjord kommune, gjennom Piggtindskaret og ned gjennom Tverrelvdal i Storfjord kommune. Inngrepsområdet ligger i tillegg bare ca. 105 m fra Lyngsalpan landskapsvernområde i øst, et område som ofte blir besøkt av folk langveis fra, som utgangspunkt for topturer eller for å gå «Lyngen på tvers». Det at det ligger trimpostkasser i området tyder på at området også er et viktig lokalt friluftsområde.

Konklusjon

Området har store regionale friluftsverdier som innfallsport til både Lyngen landskapsvernområde og som turløype gjennom Tverrdalen, og videre gjennom Piggtindskaret mot Lakselvdal i Balsfjord kommune. I tillegg byr området på et letttilgjengelig og mye brukt lokalt turområde. Området har stor potensial for mer bruk, spesielt da det ligger letttilgjengelig fra tettbebyggelsen ved Oteren. Friluftsrådet fraråder at det gis konsesjon til kraftverksutbygging av Tverrelva, da dette vil forringe et viktig friluftsområde som i dag fremstår som urørt og inngrepsfritt.

Innspill til utbygginger i Skibotn og Signaldalen:

Stordalen kraftverk (Storfjord kraft)

Statskog Energi søker om konsesjon for bygging og drift av et elvekraftverk i Stordalselva. Det søkes konsesjon for ett av to alternativer, hvorav Alternativ 1 er prioritert av søker. Det planlagte tiltaket vil medføre store terrenginngrep med dammer i deler av området, i tillegg til at det er planlagt å ruste opp og bygge ny vei til stasjonen. Alternativ 1 vil redusere vannføringen langs en 4,6 km strekning av Stordalselva, Det søkes om å oppgradere ca. 4,2 km skogsveg/sti fra Signaldalen, samt bygges ca. 400 meter ny vei den siste delen fram til påhugget. Det er planlagt et massedeponi for 160.000 m³ masse rett ovenfor påhugg og utløp fra kraftstasjon.

Utbyggingen av Stordalen kraftverk ligger i et urørt område med lite inngrep. I konsesjonssøknaden beskrives friluftaktivitetene til trimpostkassen ved Tyskervegen, hundesledekjøring, turer videre til Markusgrotta i Markusfjellet, fiske etter hovedsakelig sjørørret, sjørøye og noe laks, samt jakt med salg av jaktkort. Det fiskes spesielt en del ned mot elvekløfta (dette inkluderer området rundt planlagt dam i Stordalselva). Det skrives i konsesjonssøknaden at den langsiktige påvirkningen på bestandsrekrutteringen av fisk kan bli negativ og dermed være negativ for fiskeaktivitetene i området. Det skrives også at fiskemulighetene kan bli positivt påvirket på anadrom strekning, om fangbarhet øker som følge av redusert vannføring gjennom fiskekulper, samt at bekkeørreten kan kanskje ventes å bli noe større i et større vannspeil rett oppstrøms for inntaksområdet. Videre skrives det at massdeponiområder vil ha liten betydning for opplevelsen i og med revegetering på sikt. Det påpekes også at utbedret veiatkomst vil være positivt for tilgjengeligheten av området. Samlet sett er tiltaket vurdert å ha et lite til middels negativt omfang for friluftsliv, jakt og fiske i driftsfasen, mens det negative omfanget er vurdert å være noe større i anleggsfasen. Videre skrives det at *«i det store og hele antas det at Stordalen fremdeles vil være et attraktivt friluftsområde etter en utbygging, selv om det kan tenkes at brukere som er sensitive ovenfor tekniske inngrep kan velge å finne seg nye områder for utøvelse av friluftsliv»*.

I utkastet av verdikartleggingen av friluftslivsområder i Storfjord kommune ligger den planlagte utbyggingsområdet i nordenden av et større område for «Paras - Stordalen» (Figur 1). Direkte tilknyttet dette område ligger et annet område i nord for «Signal dalen og øvre del av Signaldalselva». Området for «Paras - Stordalen» er vurdert med verdi B (viktig friluftsområde), mens området for «Signal dalen og øvre del av Signaldalselva» er vurdert med verdi A (svært viktig friluftsområde). Området er i verdikartleggingen vurdert sammen med fjellområdene og nabodalen Paras dalen i vest, som er tilknyttet DNT sitt løypenett med mål Gappo- og Goldahytta. Det er ett hyttefelt øverst i Signal dalen, der Stordalen og Paras dalen møtes. Området blir derfor mye brukt av hytteeiere, i tillegg til tilreisende og lokale turgåere, jegere og fiskere.

Et par av verdikriteriene i friluftskartlegginga for området «Paras - Stordalen» ligger i det at DNT sitt turløypenett går gjennom Paras dalen, med følgelig stor brukfrekvens av mange ulike brukergrupper. Verdikriteriene *opplevelseskvaliteter* har blitt vurdert til 4 (ganske mange), *egnethet* til 4 (ganske godt egnet for enkeltaktiviteter som det ikke finnes like gode alternative områder til), samt *inngrep* (5, inngrepsfritt). Dette er verdikriterier som i stor grad gjelder Stordalen, der muligheten å oppleve spennende og inngrepsfri natur er de absolutt største verdiene, noe som blir mer og mer vanskelig å finne andre plasser.

Opplevelsesverdien i området er i stor grad knyttet til et sjeldent bekkekløftsystem som er lite berørt. Bekkekløfter er områder med generelt svært høyt artsmangfold, noe som utvilsomt er verdifullt å bevare i seg selv, men som også er et svært viktig element i friluftsopplevelsen. Mange bekkekløfter på tilsvarende plasser er allerede tatt ved tidligere utbygginger, og dette må sees som en av de få gjenværende dalene i kommunen der det er mulig å bevege seg relativt uforstyrret fra både tekniske inngrep og andre turgåere.

Konklusjon

Stordalen er en vill og dramatisk dal uten inngrep. Det er sjeldent å finne slike områder i dag, der besøkernes får oppleve store bekkekløfter og urørt natur. Kvaliteter som fravær av støy og inngrep, lite ferdsel, kontinuitet og "god tid" er essensielle for opplevelseskvaliteten i området. Friluftsrådet mener det ikke er miljømessig forsvarlig å bygge ut Stordalselva, og vi vil også understryke at da det ikke er kraftmangel i fylket, ser vi ingen samfunnsmessig nytte i utbygginga. Det er også stor usikkerhet i hvordan tiltaket vil påvirke en av de viktigste friluftaktivitetene i området, fiske, og her bør føre-var-prinsippet slå inn. Videre reagerer friluftsrådet på konklusjonen at brukere som er *«sensitive ovenfor tekniske inngrep kan velge å finne seg nye områder for utøvelse av friluftsliv»*. Vi mener det er å ta altfor lett på friluftskvalitetene, da det slett ikke er enkelt å finne tilsvarende områder for alle brukergrupper. Ishavskysten friluftsråd fraråder derfor det sterkeste at det gis konsesjon for Stordalen kraftverk. Landskapet bør sikres mot skjemmende naturinngrep og tas vare på som inngrepsfri natur for bærekraftig friluftsliv og naturbasert turisme.

Generelt: Økt overføring av vann til Skibotn og Lavka kraftverk

Konsekvensutredningen for tema friluftsliv som tar for seg de tre overføringene har en god gjennomgang av friluftslivskartleggingen i de aktuelle områdene. Vi vil ikke gjenta gjennomgangen av verdikriteriene bak verdisetningen i våre innspill.

Govdaoverføringen (Storfjord kraft)

Govdaoverføringen har to alternativer: *Govda 3* (alternativ A) og *Govda 1* (alternativ B). *Govda 3* innebærer at tre bekkers som i dag drenerer til Govdajohka overføres til Govdajavri. Det planlegges inntakskonstruksjoner i hver av de tre bekkene. Totalt er det planlagt 6,3 km tunnel. Midlertidig anleggsvei til påhugget er planlagt ved sørøstenden av Govdajavri, der det også planlegges massetipp på om lag 200 000 m³. *Govda 1* (alternativ B) er en alternativ utbygging med inntak av bare en av bekkene, den nordvestlige Ruovddasjohka, som ligger nærmest Govdajavri. Overføringen reduseres til totalt 2 km og massetippen blir på ca. 50 - 60 000 m³.

Området ligger på grensen til tre ulike friluftsområder i friluftskartleggingen. Området nærmest Govdajavri er vurdert som et A-område, svært viktig friluftsområde («Nord- Midter- og Sørøst og Kitdalsvannene», se Figur 1), mens den planlagte overføringen strekker seg mellom to områder som henholdsvis er vurdert til B, viktig («Golda - Breidalen») og C, registret friluftsområde («Sallorassa»). Planlagt anleggsveg og massedeponi ligger i A-området.

Samlet konsekvensgrad for *Govda 3* er *middels/stor negativ konsekvens*, men samlet konsekvensgrad for *Govda 1* er *liten/middels negativ konsekvens*. Utslagsgivende for begge alternativer er «*svekkelse av opplevelseskvalitetene ved landskapet i sommersesongen*» og «*svekkelse av attraktiviteten av fisket i Breidalselva*», og påvirkningen av opplevelseskvalitetene og attraktiviteten ved fiske er noe mindre ved alternativ B, *Govda 1*.

I konsesjonssøknaden under beskrivelsen av Friluftsliv for Govdaoverføringen skriver at «*de brukte delområdene vil kunne brukes som før til fiske, fotturer og skiturer*» (også skrevet i KU tema friluftsliv). Breidalselva vil tørlegges, samtidig som vannstanden i Stordalen og Signaldalselva vil bli redusert. Det er usikkerhet hvordan dette vil påvirke fiskebestanden. Fiskebestanden etter Gyrobekken i Signaldalselva er under oppbygging, og vil neppe klare ytterligere belastning i form av redusert vannstand. I tillegg vil opplevelsen i området svekkes om sommeren, noe som er direkte knyttet sammen med friluftsverdien i området. Det vil selvfølgelig fortsatt være mulig å gå turer i området, noe som påpekes i søknaden. Men opplevelsen av å gå i området etter gjennomført tiltak vil opplagt ikke bli like attraktivt med mer utbygging og overføring av vassdragene. Dette gjelder spesielt utbyggingsalternativet *Govda 3*.

Kitdal jeger- og sportfiskeforening (KJSF) har arbeidet hardt for å få opp bestanden etter tidligere utbygginger i området, med liten støtte fra utbygger. KJSF uttrykker i sin høringsuttalelse sterk bekymring for hvordan dette vil kunne følges opp med eventuelle videre utbygginger, og legger tidligere erfaringer til grunn. Friluftsrådet stiller seg bak disse uttalelser, og etterlyser større ansvar og støtte for det fortsatte kultiveringsarbeidet i området fra utbygger.

Konklusjon

Friluftsrådet mener det er mindre problematisk med *Govda 1* overføringen, sammenlignet med *Govda 3* som vil kraftig redusere opplevelseskvalitetene og potensielle fiskemuligheter i store deler av området. Vi er likevel kritiske til de planlagte inngrepene, og er enige med både KJSF og FNF sine høringsuttalelser der de stiller krav på minstevannføring fra tidligere utløp fra Govdajavri for å opprettholde noe rennende vann i øvre deler av Breidalen. KJSF skriver «*ved å regulere opp Govdajavri og redusere tappehøyden vil miljøeffektene bli vesentlig redusert og forbedre vekstvilkårene for røye*». Friluftsrådet etterlyser også bedre utredninger av miljøeffektene (jmf. KJSF sin høringsuttalelse) før eventuelle nye inngrep igangsettes.

Viessogasoverføringen (Storfjord kraft)

Her er det planlagt at alt vann fra Viessogasjohka og en sidebekk overføres til Govdajavri. Tiltaket er søkt uten slipp av minstevannføring. Fra påhugget på østsiden skal en 3 km lang tunnel drives til Viessogasjohka i nord. I konsekvensutredningen står det at plassering av massetip på om lag 40 - 50 000 m³ skal utredes, men plasseres denne ved planlagt påhugg blir dette på østsiden av Langvatnet. Avløpet fra overføringen skal renne i åpent bekkefar fra Langvatnet til Govdajavri.

Området ligger hovedsakelig i et friluftsområde som er vurdert som svært viktig (A), kalt «Nord- Midter- og Sjørdalen samt Kitdalsvannene» (Figur 1). Noe av overføringen ligger på grensen til et annet friluftsområde som er vurdert som C (registrert friluftsområde), og kalt «Middagsfjellet - Hattefjellet - Lavka».

Samlet konsekvensgrad for Viessogas er vurdert til *stor negativ konsekvens*, der «*bortfallet av fossen i Viessogasjohka, samt negativ virkning for fisket i Nordalselva/Kitdalselva*» har størst betydning for konsekvensutfallet.

Dette er et tilgjengelig område som blir mye brukt både lokalt og regionalt hele året av mange brukergrupper. I friluftskartleggingen står det at friluftsområdet med «*systemet av så mange daler som leder til hverandre mellom fjellene er nokså unikt innenfor kommunen, og muliggjør lengre fjellturer med flere mulige destinasjoner både sommer og vinter*». Uten slipp av minstevannføring vil være tap av Nordalsfossen og sterk reduksjon av Nordalselva som potensiell viktig gyte- og oppvekstområde for sjørøye. Kitdalselva har nasjonal verdi som sjørøyeelv. Nordalselva og Nordalsfossen utgjør også viktige landskapselement med sykkel eller til fots langs Norddalsveien. At fossen vil forsvinner med det planlagte tiltaket er svært bekymringsfullt.

Kitdal jeger- og sportfiskeforening (KJSF) uttrykker i sin høringsuttalelse bekymring for kunnskapsgrunnlaget konsesjonssøknaden baserer seg på. Foreningen mener at overføringen medfører større konsekvenser for røyebestanden i Nordalselva som er den eneste uberørte delen av Kitdalvassdraget og et avgjørende gyte- og oppvekstområde i området. De understreker også at Kitdalelva er en av kun ni elver i Norge med en reint elvelevende sjørøyebestand.

Konklusjon

Friluftsverdien i området vil bli sterkt svekket hvis Viessogasoverføringen realiseres, noe også konsekvensvurderinger for friluftsliv kommer fram til. Overføringen vil ha stor negativ konsekvens for landskapsopplevelsen i friluftsområdet, og potensielt ødelegge en sjelden sjørøyebestand. Ishavskysten friluftsråd fraråder derfor Viessogasoverføringen som den er planlagt. Skulle konsesjon likevel gis, stiller vi oss bak FNF og KJSF sine høringsuttalelser med krav om minstevannføring.

Poikkiharjut II (Storfjord kraft)

I «Poiko II» er det planlagt å forlenge eksisterende tunnel med ca. 1,1 km slik at avløpet fra Fiskelausvatnet kan føres inn i Poikkiharjut-tunnelen. I tillegg planlegges det å bygge to andre overføringer fra Kortelvs-kardvatnet og Bogelvatnet. Dette medfører totalt tre overføringer. En gammel anleggsveg må her gjenåpnes fra Cazajavri (vest for Govdajavri), i tillegg til at massetippen ved Sjørdalssmåvatnan må gjenåpnes.

Anleggsvegen og massetippen som planlegges gjenåpnes ligger i A-området «Nord- Midter- og Sjørdalen samt Kitdalsvannene». Overføringene fra Fiskelausvatnet, Kortelvs-kardvatnet og Bogelvatnet ligger hovedsakelig i et C-område kalt «Mannfjellet - Markusfjellet».

Samlet konsekvensgrad for Poiko er *stor negativ konsekvens*, og mest betydning her for utfallet er «*bortfallet av fossene i Kortelva og Bogelva*».

De største inngrepene er planlagt i et C-område som blir middels mye brukt, med hovedsakelig topturer til Mannfjellet i barmarkssesongen fra Sør dalen. Områdets største friluftsverdi ligger i dess urørthet og at området har stor potensial utover dagens bruk med grottevandringer og andre turer i et inngrepsfritt område med godt lydmiljø. Det foreligger generelt manglende kunnskapsgrunnlag og feilinformasjon bak konsesjonssøknaden. Dette gjelder spesielt fiskemulighetene (der KJFS allerede arbeidet hardt over mange år for å få opp bestanden etter tidligere utbygginger, med lite støtte fra utbygger), konsekvensene for landskapsopplevelsen (med tørrlegging av den svært karakteristiske Bogelv fossen som er synlig fra hele øvre del av Kit dalen) samt friluftslivet generelt. Her mener friluftsrådet at naturmangfoldlovens § 9, føre-var-prinsipp må følges.

Konklusjon

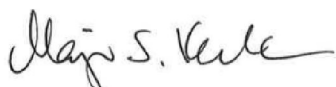
Dette er i friluftskartleggingen vurdert som et av de minst brukte friluftsområdene som berøres av de aktuelle planlagte overføringsprosjektene. Tiltaket har imidlertid blitt som vurdert med stor negativ konsekvens grunnet store landskapsmessige endringer. De viktigste friluftsverdiene i området er at det er inngrepsfritt og har høy potensial utover dagens bruk, og det planlagte prosjektet vil ødelegge disse verdiene. KJFS kommer også med viktig informasjon i sin høringsuttalelse, som viser på at overføringene vil ødelegge svært gamle røypopulasjoner i området, i tillegg til at foreningens langsiktige kultiveringsarbeid over 25 år vil ødelegges ved en realisering av prosjektet. Friluftsrådet er derfor enig i FNF høringsuttalelse for området, der de anbefaler at Bogelva og Kortelva kan sløyfes ved skissering av en alternativ utforming. Vi etterlyser også bedre undersøkelser av konsekvensene for fiskebestandene i området, jmf. KJFS sin høringsuttalelse.

Behov for mer og bedre kunnskapsgrunnlag

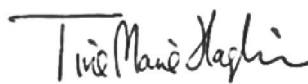
Det er varierende utredning bak aktuelle konsesjonssøknader. Generelt vil kunnskapsgrunnlaget for dagens bruk av viktige friluftsområder stå mye sterkere med en mer detaljert oversikt over friluftsverdiene i kommunen. Vi mener at det ikke bare bør gjøres bedre og nøyaktige vurderinger av viktige naturtyper, arter, landskap og naturmiljøet i forkant av slike inngrep i urørt natur, men vi anbefaler også å vente med å vurdere videre utbygging av kraftverk i kommunen til det at friluftskartleggingen er helt ferdig og tilgjengelig for allmenheten. Friluftsrådet har imidlertid forståelse for at dette ikke er mulig, da kartleggingsarbeidet har dratt ut på tiden. Vi understreker imidlertid behovet for at en helhetlig vurdering av de miljømessige og samfunnsmessige økonomiske konsekvensene av kraftverksutbygginger i kommunen og regionen, der alle omsøkte kraftverksutbygginger må sees i sammenheng for å få et bilde av den samlede belastningen av allerede utførte og planlagte kraftutbyggingssaker. Slike kraftutbyggingssaker med inngrep i urørt natur har ofte betydelige konsekvenser for allmenne interesser, og vi oppfatter at befolkningen generelt er svært kritisk til videre utbygging av vannkraft i Storfjord kommune.

Vennlig hilsen

Ishavskysten Friluftsråd

Maja Sjøskog Kvalvik
Rådgiver friluftsliv

Tine Marie Hagelin
Daglig leder